

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет обліку та фінансів
Кафедра фінансів і кредиту

Кваліфікаційна робота
на правах рукопису

Морнєв Максим Михайлович

УДК: 658.153

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ

072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Подається на здобуття освітнього ступеня магістр

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

_____ М.М. Морнєв

(підпис, ініціали та прізвище здобувача вищої освіти)

Керівник роботи

Абрамова І. В.

к.е.н., доцент

Житомир – 2020

Висновок кафедри _____

за результатами попереднього захисту: _____

Протокол засідання кафедри № __ від «__» _____ 2020р.

Завідувач кафедри _____
(підпис)

Дема Дмитро Іванович

«__» _____ 2020р.

Результати захисту кваліфікаційної роботи

Здобувач вищої освіти _____ захистив (ла)
(прізвище ,ім'я, по батькові)

кваліфікаційну роботу з оцінкою:

сума балів за 100-бальною шкалою _____

за шкалою ECTS _____

за національною шкалою _____

Секретар ЕК

(науковий ступінь, вчене звання)

(підпис)

(прізвище ,ім'я, по батькові)

АНОТАЦІЯ

Морнєв М.М. – Управління грошовими потоками. *Рукопис*.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування». – Поліський національний університет, 2020.

В кваліфікаційній роботі викладені теоретичні, методичні та практичні аспекти управління грошовими потоками підприємства. Теоретично обґрунтовано стратегію управління грошовими потоками підприємства. Досліджено стан та ефективність управління грошовими потоками вітчизняних підприємств. Запропоновано шляхи удосконалення стратегії управління грошовими потоками на підприємстві.

Ключові слова: грошові потоки, вхідний грошовий потік, підприємство, вихідний грошовий потік.

SUMMARY

Morniev M. M. – Cash flow management. Manuscript.

Qualification work for the master's degree in specialty 072 "Finance, Banking and Insurance". – Poliskiy national university, 2020.

The qualification work describes the theoretical, methodological and practical aspects of cash-flow of the enterprise. The strategy of cash-flow of the enterprise is theoretically substantiated. The condition and efficiency of management of cash-flow at domestic enterprises. Ways to improve the strategy of cash-flow at the enterprise are suggested.

Keywords cash-flow, enterpris, incoming cash flow, outgoing cash flow

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОБҐРУНТУВАННЯ МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ПОТОКАМИ ПІДПРИЄМСТВА.....	8
Висновки до розділу 1.....	14
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СТАНУ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	15
Висновки до розділу 2.....	19
РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ ПІДПРИЄМСТВА.....	20
Висновки до розділу 3.....	28
ВИСНОВКИ.....	31
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	34

ВСТУП

Актуальність теми та аналіз останніх досліджень. Одним із найважливіших факторів успішного функціонування підприємства є правильне управління його грошовими потоками. В сучасних умовах актуальними постають питання управління вхідним та вихідним грошовим потоком, наявності ефективної системи управління ними тощо. Саме тому доцільним є наукове обґрунтування стратегічних основ управління грошовими потоками підприємства. Це дозволить підприємствам покращити свої показники прибутковості та краще функціонувати.

Широке коло питань, пов'язаних з дослідженням сучасних проблем управління грошовими потоками підприємств, було відображено у працях багатьох вчених. Серед дослідників слід відмітити праці А. Поддєрьогіна, Р. Брейлі, Дж. Ван Хорн, Н. Е. Соколова, Верба В.А., Демчук Н.І. та ін. Незважаючи на значні наукові досягнення у зазначеному напрямі низка питань, пов'язаних з стратегією управління необоротними активами підприємств, потребують продовження та поглиблення.

Мета та завдання дослідження. Метою кваліфікаційної роботи є теоретико-методичне обґрунтування системи управління грошовими потоками підприємства та розробка практичних рекомендацій щодо її удосконалення.

Визначена мета обумовила необхідність вирішення таких завдань:

- обґрунтувати сутність грошових потоків;
- доповнити методичний інструментарій механізму управління грошовими потоками підприємства;
- проаналізувати обсяги, грошових потоків вітчизняних підприємств;
- дати оцінку стану управління грошовими потоками вітчизняних підприємств;
- розробити пропозиції щодо удосконалення системи управління грошовими потоками.

Об’єкт і предмет дослідження. Об’єктом дослідження кваліфікаційної роботи є процес управління грошовими потоками підприємства. Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних і практичних положень щодо удосконалення стратегічних основ управління грошовими потоками підприємств.

Методи дослідження. Для вирішення окремих завдань використовувалися методи: *абстрактно-логічний* – для теоретичного узагальнення та визначення сутності досліджуваних понять, формування висновків і пропозицій; *статистико-економічний* – для дослідження стану управління грошовими потоками на вітчизняних підприємства; *розрахунково-конструктивний* – для виявлення ступеню впливу різного роду факторів на забезпеченість, структуру, ефективність використання грошових потоків вітчизняних підприємств; *графічний та табличний прийоми* – для наочного зображення одержаних результатів та ін.

Елементи наукової новизни одержаних результатів. Уточнено специфіку управління грошовими потоками на вітчизняних підприємствах.

Практичне значення одержаних результатів. Основні положення та пропозиції за результатами дослідження можуть бути використані в управління грошовими потоками на вітчизняних підприємствах.

Перелік публікацій автора за темою дослідження. Основні положення кваліфікаційної роботи були викладені в доповідях автора на тему:

- «Проблеми управління грошовими потоками підприємства» оприлюдненій на студентській науково-практичній конференції «Студентські наукові читання: 2019» (30 листопада 2019 р., ЖНАЕУ);

- «Сутність аналізу грошових потоків підприємства» оприлюдненій на студентській науково-практичній конференції «Фінансове забезпечення економіки (2 червня 2020 р., ЖНАЕУ);

- «Удосконалення руху грошових потоків на підприємстві» оприлюдненій на студентській науково-практичній конференції «Студентські

наукові читання: 2020» (30 листопада 2020 р., Поліський національний університет).

Структура та обсяг кваліфікаційної роботи. Основний текст роботи викладено на 25 сторінках комп'ютерного тексту. Ілюстративний матеріал представлено у вигляді 4 таблиць та 1 рисунка. Структурно робота включає вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел (40 найменувань).

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОБҐРУНТУВАННЯ МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ПОТОКАМИ ПІДПРИЄМСТВА

Оптимальний менеджмент грошовими потоками забезпечує стабільність діяльності підприємства, що безпосередньо впливає на досягнення економічної мети діяльності підприємства. Грошові потоки – це одна з основних економічних характеристик функціонування підприємства. Для підприємства важливим є постійний рух грошових коштів, який забезпечує функціонування основної діяльності підприємства, оплату зобов'язань та його розвиток.

Основна мета, яку переслідує підприємство при управлінні грошовими потоками є забезпечення загальної та фінансової рівноваги підприємства в процесі його діяльності і розвитку методом балансування обсягів надходження і витрачання грошових коштів. Грошові активи є основою діяльності підприємства, які виражають кругообіг капіталу на всіх стадіях роботи підприємства, підвищують платоспроможність, ліквідність і забезпечують фінансову стійкість підприємства. Платоспроможність і ліквідність прямо залежать від правильного управління грошовими потоками підприємства. В умовах сучасної непростой фінансової ситуації в нашій країні управління грошовими потоками підприємств є надзвичайно важливими

Основні етапи управління грошовими потоками зображені на рис. 1. 1. Вчені-економісти визначають, що поняття грошові потоки можна трактувати по-різному, залежно від завдань аналізу [2, с. 102]. І.О. Бланк наголошує, що “грошовий потік підприємства являє собою сукупність розподілених у часі надходжень та виплат грошових коштів, які генеруються його господарською діяльністю” [3, с. 315]. В.А. Верба та О.А. Загородніх трактують поняття “грошового потоку як різницю між кількістю отриманих та витрачених коштів”[4, с. 75].

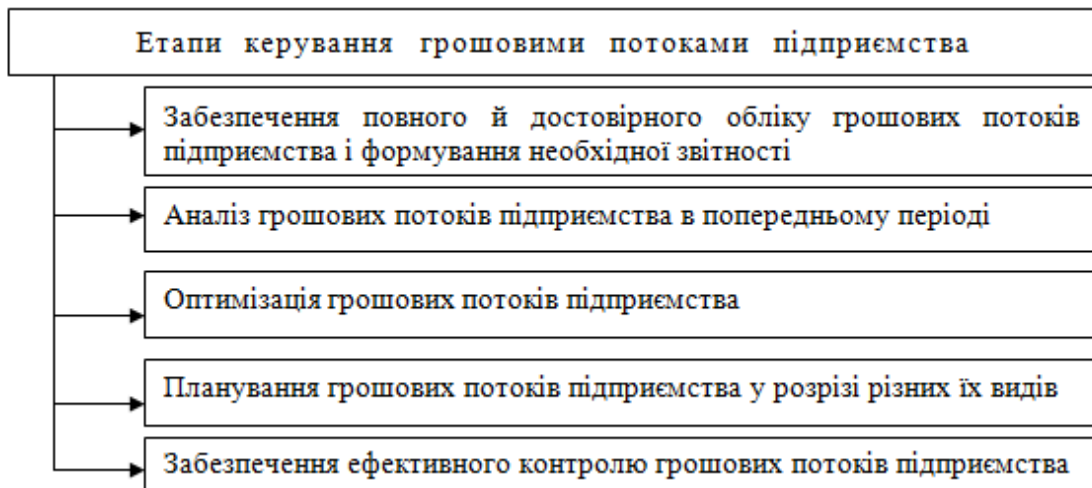


Рис.1.1. Етапи управління грошовими потоками

Джерело: побудовано на основі [15].

Також можемо відзначити основні принципи управління грошовими потоками :

- 1) правильність відображення інформації – відображає правильно подану інформацію про рух грошових потоків з фінансової звітності підприємства;
- 2) комплексне управління – враховує грошові потоки від усіх видів діяльності;
- 3) оперативність управління – ефективне управління потоками потребує постійного та своєчасного моніторингу наявних та можливих грошових потоків;
- 4) маневреність – швидке забезпечення грошовими потоками задля своєчасності розрахунків та зменшенню потреби підприємства в позикових коштах;
- 5) ефективність – досягнення максимальної прибутковості при використанні грошових коштів внаслідок правильних організаційно-управлінських дій.

Використовуючи основні принципи управління грошовими потоками ми можемо сформувані основні методи, такі як:

- 1) аналіз грошових потоків - який полягає у всебічному аналізі вхідних та вихідних грошових потоків;
- 2) планування та оптимізація – являє собою процес визначення потоків за видами діяльності, інтервалами надходження та напрямками використання задля забезпечення максимальної синхронізації усіх грошових потоків підприємства;
- 3) контроль за надходженнями – полягає у системі спостереження та перевірки усіх грошових потоків з метою виявлення відхилень та їх коригування;
- 4) облік та звітність – загалом це кінцева точка методики управління і являє собою загальний опис грошових потоків у звітності підприємства.

Також задля ефективного управління грошовими потоками важливо знати такі характеристики: величину грошових потоків за потрібний інтервал часу; основні елементи потоків та види діяльності які формують данні потоки.

Управління грошовими потоками є складовою частиною системи управління фінансово-господарською діяльністю.

Визначимо загальні вхідні потоки та вихідні потоки. Вхідні – приплив коштів відбувається на підприємстві за рахунок емісії цінних паперів, виручки від реалізації, збільшення кредиторської заборгованості та можливо збільшити вхідні грошові потоки кредитними коштами.

Вихідні потоки – це загалом оплата зобов'язань підприємства, податки та збори, інвестиційні витрати та виплати акціонерам їх дивідендів.

Та за результатами всієї діяльності підприємство формує чистий грошовий потік (різниця між вхідним та вихідним потоком), він може бути як і додатній так і від'ємний, і прорахувавши його ми можемо зрозуміти наскільки ефективно було проведено управління фінансами.

Ефективне управління грошовими потоками є важливою частиною прискорення обороту на підприємстві та зростанню прибутку. При ефективному управлінні грошовими потоками підприємство покращує свою фінансову

гнучкості, а саме збалансовує надходжень і видатки грошових коштів. Управління грошовими потоками вважається одним з найважливіших елементів в діяльності відділу фінансового менеджменту і полягає в такому: облік руху коштів; аналіз грошових потоків за даними звітності підприємства; оцінка впливу грошових потоків на фінансову стійкість підприємства; визначення резерву готівки для підтримки нормальної платоспроможності; прогнозування майбутніх грошових потоків.

Грошові потоки – це важлива економічна характеристика, яка потребує правильно управління для успішного функціонування підприємства, але попри всю свою важливість дана економічна категорія не є дуже висвітленою у економічній літературі. І хоча багато авторів детально вивчають це питання і висвітлюють його все ж є велика плутанина в його тлумаченні.

Основні цілі які переслідує підприємство при управлінні грошовими потоками є підвищення ефективності функціонування та максимальне врівноваження вхідного і вихідного грошового потоку. Головними завданнями при управлінні грошовими потоками є максимізація можливих грошових потоків для забезпечення функціонування підприємства, але зазвичай на підприємствах не дуже ефективно управляють потоками і вільних грошових коштів часто буває не достатньо для успішності підприємства. При активних формах управління грошовими потоками підприємство може отримувати значно більший додатковий прибуток, що генерується його грошовими активами. Насамперед мова йде про ефективне використання тимчасово вільних грошових коштів. Це в свою чергу при правильному користуванні допоможе підприємству не використовувати так багато позикового капіталу і тим самим зменшить кількість непотрібних вихідних грошових потоків [6].

Якщо оцінити загалом кредити які наданні юридичним особам за останні 3 роки ми можемо побачити, що підприємства так і не стали ефективно використовувати свої кошти і кожного року розміри кредитів тільки збільшуються, так у 2017р. було 998 млн. грн., у 2018р цей показник виріс до 1,016 млрд. грн., а у 2019р. становив 1,079 млрд грн [5].

Управління грошовими потоками – одна з найважливіших частин фінансової роботи на підприємстві, саме від ефективності його організації залежить як результати підприємства в найближчих періодах, так і результати майбутніх періодів та можливі темпи розвитку.

Стратегія управління грошовими потоками є с частиною загальної економічної стратегії підприємства, серед яких є такі: обмежений ріст, прискорене зростання, скорочення, комбінування. Розглянемо їх:

1) обмежений ріст - цей тип стратегії може бути використаним підприємством, яке має стабільним асортиментом продукції та працює з обмеженим впливом технологічного процесу. Вибір такої стратегії можливий за незначних коливань ринку та сталої позиції підприємства.

2) прискорене зростання - цей тип стратегії характерний для підприємств, що знаходяться на ранніх стадіях життєвого циклу діяльності підприємства, а також для підприємств, що активно розвиваються. Управління грошовими потоками в даному випадку повинно бути спрямоване на максимізацію приросту обсягів грошових коштів та диверсифікацію грошових потоків.

3) скорочення - ця стратегія вибирається підприємством, що перебуває на останніх стадіях життєвого циклу, а також коли підприємство наближається до фінансової кризи. Вона передбачає собою скорочення асортименту продукції.

4) комбінування - це стратегія, що включає в себе усі названі види стратегій та використовується здебільшого у великих підприємствах які володіють широкою галузевою та регіональною диверсифікацією діяльності. Стратегія управління грошовими потоками диференціюється в окремих стратегічних структурних підрозділів, зумовлена різними цілями їх економічного розвитку [7].

Реалізація стратегії є важливим процесом, тому при виборі найбільш оптимальної стратегії підприємство може отримати хороші результати своєї господарської діяльності.

Остання стадія управління грошовими потоками це аналіз і удосконалення обраної стратегії, він включає аналіз управління грошовими потоками, оцінку

виконання стратегії та визначає ефективність управління для можливого коригування стратегії або перегляд стратегії та зміна цілей. Аналіз та оцінка обраної стратегії показує чи привела обрана стратегія до тих цілей які ставилися при виборі цієї стратегії та визначення ефективності грошових потоків.

Коригування та удосконалення допоможе підприємству покращити свою стратегію управління грошовими потоками і призведе до кращих результатів господарської діяльності. Якщо при перегляді стратегії загалом недоліки перебільшують всі переваги обраної стратегії потрібно переобрати стратегію та скоригувати грошові потоки на новий метод. Запропонована при перегляді схема стратегічного аналізу грошових потоків дозволить підприємствам визначити найбільш важливі цілі управління грошовими потоками та легше і правильним шляхом прямувати до їх досягнення, а також підвищити ефективність руху грошових ресурсів, так як розклад процесу на окремі складові дає змогу визначити пріоритетність прийняття основних фінансово - господарських рішень, встановити порядок їх виконання та здійснювати контроль.[7, с. 2]

Отже, аналіз праць вітчизняних та закордонних науковців доводить, що є безліч стратегій для управління грошовими потоками підприємства і потрібно обрати та яка буде підходити саме під це підприємство і забезпечить найкращі доходи.

Висновки до розділу 1

1. Встановлено, що грошові потоки є важливою ланкою для успішного функціонування підприємства і при правильному управлінні виводить підприємство на кращі доходи. Оптимальний менеджмент грошовими потоками забезпечує підприємство стабільно. Діяльністю і дозволяє працювати на кращих умовах.

2. Також встановлено, що важливою складовою управління грошовими потоками на підприємстві є аналіз та оцінка обраної стратегії для встановлення того чи успішно працює стратегія на даному підприємстві, чи потрібно змінити вектор розвитку і обрати нову, більш підходящу стратегію. Доведено, що грошові потоки є вивчені на достатньому рівні для успішного функціонування, але вітчизняні підприємства часто обирають непотрібну стратегію і не правильно використовують наявні ресурси.

3. Доведено, що управління грошовими потоками найважливіший сегмент роботи працівника фінансового відділу підприємства і потребує досконалого вивчення задля успішної реалізації планів які ставить перед працівниками директор. Розглянувши кредитні портфелі юридичних осіб, побачили, що загалом в нашій країні не дуже хороший рівень управління грошовими потоками, тому що кожен рік збільшується рівень кредитів які беруться підприємствами задля своїх цілей, тобто своїх коштів завжди не вистачає.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ СТАНУ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Загалом для усіх вітчизняних підприємств проблема з грошовими потоками є дуже актуальною. Проблеми виникають так і від внутрішніх чинників таких як: втрата клієнтів; недосконалий облік; погане планування; недосконалий асортимент продукції. Також є проблеми і зовнішнього характеру: тиск влади на підприємства; інфляція; затримка платежів; безготівкові розрахунки.

Всі ці проблеми призводять до поганих результатів і тому підприємство має поганий баланс грошових потоків, що погано впливає на його функціональну здатність. Загалом потреба у створенні ефективної моделі управління грошовими потоками є беззаперечно. Підприємство має зберегти власні кошти від інфляції, забезпечити нормальну господарську діяльність та підтримати репутацію підприємства.

Основні проблеми управління грошовими потоками на українських підприємствах:

- 1) вітчизняні підприємства при використанні терміну управління грошовими потоками частіше за все беруть до уваги лише наявні грошові кошти на рахунках і не беруть до уваги можливі надходження і видатки;
- 2) процеси управління часто не є загально скоординованими з основними цілями підприємства;
- 3) багато підприємств ігнорують такі посади як фінансовий та інвестиційний менеджери і багато функцій виконують не компетентні спеціалісти, що не можуть дати хорошого результату;
- 4) проблема наявності прибутковості без наявних коштів на рахунках;
- 5) неоднозначне управління грошовими потоками в розрізі різних галузей діяльності або його повна відсутність.

Аналіз руху грошових коштів є важливим для успішного управління грошовими потоками, які забезпечують діяльність підприємства. Тому при незбалансованість у часі вхідних грошових потоків і виплат грошових засобів може загрожувати нормальному та стабільному протіканню бізнес-процесів і спричинити втрату ліквідності та платоспроможності навіть для тих підприємств, які проводять свою діяльність на найвищому рівні, і отримують великі прибутку [8].

Проведемо аналіз грошових потоків на прикладі підприємства “Полонне-Агро”. Основними джерелами даних для аналізу ми використаємо "Звіт про рух грошових коштів", "Баланс" "Звіт про фінансові результати". Залишок грошових коштів на кінець 2019 р. у порівнянні з 2018 р. впав на 412 тис. грн., або на 90,5 %. Така динаміка свідчить, що у 2019 році підприємство знизило рівень своєї абсолютної платоспроможності на суттєву величину. На кінець 2019 року у порівнянні з 2018 роком залишок грошових коштів зріс а саме на 402 тис. грн., або на 1057%, тому дивлячись на ці результати ми розуміємо що підприємство щось не так робить з своїми грошовими потоками і відбуваються такі падіння і зростання грошових коштів на залишках. Далі проведемо аналіз вхідних грошових потоків підприємства табл. 2.1.

Таблиця 2.1

**Звіт про грошові надходження ТОВ «Полонне-Агро»,
за 2018-2019 рр., тис грн**

Показник	2018 р.	2019 р.	2019 р. +/- до 2018 р.
Чистий дохід від реалізації продукції	98136	103144	5008
Валовий прибуток	(80267)	(93252)	-13985
Інші операційні доходи	51863	23776	-28087
Фінансовий результат від операційної діяльності	50396	15036	-36360
Інші фінансові доходи	270	31032	30726
Фінансовий результат до оподаткування	39339	(130891)	-170230
Чистий фінансовий результат	39339	(130891)	-170230

Джерело: побудовано за фінансовою звітністю підприємства.

З даної табл. 2.1 можемо побачити, що загалом чистий дохід від реалізації продукції на підприємстві виріс, але все ж всі показники зазнали скорочення і більшого збитку, що є поганим показником і не є нормально. Отже, з аналізу грошових потоків на підприємстві ТОВ «Полонне-Агро» ми бачимо, що загалом підприємства не дуже добре управляють грошовими потоками і часто допускають помилки в управлінні, що призводить до втрати коштів.

Грошові потоки за своєю структурою діляться на такі види: операційна діяльність; інвестиційна діяльність; фінансова діяльність; чистий рух грошових коштів. Для повного аналізу грошових потоків важливим чинником є аналіз структури грошових потоків, тому зараз ми проведемо аналіз грошових потоків підприємства ТОВ «Полонне-Агро» (табл. 2.2).

Таблиця 2.2

Структура грошового потоку ТОВ «Полонне-Агро», за 2018-2019 рр.

Показник	2018р		2019р		Динаміка		
	Сума, тис грн	Частка, %	Сума, тис грн	Частка, %	абсолютна	відносна	частки,%
Всього додатного грошового потоку, в т.ч.:	70641	100	98136	100	27 495	138,9	-
від операційної діяльності	30800	43,6	50396	51,4	19596	163,6	7,8
від інвестиційної діяльності	19772	28	20401	20,8	332	103,2	-7,2
від фінансової діяльності	20069	28,4	27339	27,8	7270	136,2	-0,6
Всього від'ємного грошового потоку, в т. ч.:	61811	100	80267	100	18456	129,9	-
від операційної діяльності	20428	33	19336	24,1	(1092)	94,7	-8,9
від інвестиційної діяльності	13364	21,6	11327	14,1	(2037)	84,7	-7,5
від фінансової діяльності	28019	45,4	49574	61,8	21555	176,9	16,4

Джерело: побудовано за фінансовою звітністю підприємства.

Отже, якість управління грошовими потоками на підприємстві ТОВ «Полонне-Агро» за 2018 -й рік можна оцінити як нормальну, у 2019-му році — як нормальну, Звернемо увагу на певні відмінності у структурі загальної якості грошових потоків протягом цих років. Так, у 2018 році підприємство спрямувало грошові кошти, отримані в результаті операційної діяльності, та позичені кошти рівномірно, то в 2019р вони стали розподіляти ці кошти найбільше в фінансову діяльність і витрати на фінансову діяльність становили 61,8% від загальних витрат.

Проведемо також аналіз грошових потоків на усіх вітчизняних підприємствах за 2015-2019рр.

Таблиця 2.3

Грошові потоки на підприємствах України, 2015-2019рр., тис. грн.

Рік	Вхідні потоки від підприємницької діяльності	Вихідні потоки від підприємницької діяльності	Різниця
2015	5159067139,9	2434303795,3	2724763345
2016	6237535213,5	2759942954,5	3477592259
2017	7707935218,8	3525187887,7	4182747331
2018	9206049545,7	4262963944,4	4943085601
2019	9639730603,3	4675307915,6	4964422688

Джерело: побудовано на основі [41].

Загалом проаналізувавши табл. 2.3 можемо побачити що взагалі на вітчизняних підприємствах вхідні і вихідні потоки на дуже різних рівнях, і з кожним роком все більший розрив так у 2015 р. різниця становила 2724763345 тис. грн., то на наступний рік цей показник становив аж 3477592259 тис. грн., а як ми знаємо з наших досліджень ефективного використання грошових потоків є лише тоді коли спостерігається баланс, а тут ми бачимо що взагалі різниця лише збільшується і все стає лише гірше

Висновки до розділу 2

1. Встановлено, що грошовими потоками загалом на досліджуваному підприємстві управляють не дуже вдало, і є недоліки керування, тому слід застосувати нові методи управління і вирішити цю проблему. Пропонується розглянути модель управління грошовими потоками, що використовується на підприємства з можливістю обрати нову, що буде більш продуктивно використовувати грошові потоки і з меншими витратами підприємство буде мати кращий результат вхідного і вихідного грошового потоку, і як наслідок кращі прибутки в майбутньому.

2. Доведено, на прикладі вітчизняного підприємства що грошові потоки в нас використовуються дуже нерівномірно в динаміці і бувають періоди коли підприємство краще управляє ними, а бувають і провальні періоди. За для майбутніх кращих результатів підприємство має краще використовувати свої грошові надходження і тому при не вигідному і неправильному використанні їх, підприємство терпітиме великі збитки, і ця вся ситуація може привести до банкрутства підприємства і його ліквідації.

РОЗДІЛ 3

УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ ПІДПРИЄМСТВА

Є безліч факторів які впливають на рух грошових потоків, але за основною кваліфікацією І. А. Бланк поділяє їх на внутрішні та зовнішні. Варто відзначити, що поділ на зовнішні та внутрішні фактори є умовним, оскільки існує і зворотний зв'язок: “криза на макрорівні спричиняє кризу на мікрорівні, і навпаки” [10, с. 224].

Є також фінансові фактори які впливають на формування грошових потоків. Серед них до зовнішніх належать:

1) фінансова політика – має вагомий вплив на підприємницьку діяльність і виражається в стимулюванні підприємницької діяльності, регулюванню монополій та конкуренції;

2) стан фінансової системи – так як фінансова система в Україні має поділ на 3 групи такі як державні фінанси, фінанси господарств та фінанси підприємств тому зміна в одній ланці цієї системи веде за собою і зміни в другій;

3) податкова політика – важливий фактор який може вплинути на формування грошових потоків підприємства, коли держава змінює якісь податкові ставки чи вводить нові податки формувати свої доходи і витрати стає більш проблематично;

4) кредитна політика – кредитна політика впливає на можливість підприємством отримання кредиту і поповнення вхідного грошового потоку;

5) практика здійснення розрахункових операцій – це включає в себе вибір підприємства до розрахунків готівкових та безготівкових;

б) цільове фінансування та отримання безвідсоткових кредитів від держави – включає в себе можливість отримання допомоги та кредитів від держави.

SWOT-аналіз сильних і слабких сторін ТОВ «Полонне-Агро»

Можливості й загрози Сильні й слабкі сторони	Можливості 1. Державні програми підтримки розвитку С/Г 2. Посилення позиції на ринку 3. Швидке зростання ринку 4. Вирощування більш прибуткових сільськогосподарських культур 5. Удосконалення організаційної структури управління	Загрози 1. Фінансова криза 2. Загострення проблем екології 3. Погіршення кредитної політики 4. Погіршення кліматичних умов
Сильні сторони 1. Нове обладнання 2. Земельні ресурси 3. Ефективні технології виробництва 4. Хороша кваліфікація співробітників 5. Високий потенціал та хороша здатність до навчання	1. Ефективні технології підприємства та швидке зростання ринку може привести до отримання хороших прибутків. 2. За рахунок великих можливостей по земельних ресурсам можливо вирощувати більш прибуткові с/г культури.	1. За рахунок високої якості та репутації підприємства знизити вплив фінансової кризи. 2. Використання новітнього та високопродуктивного обладнання дасть можливість скоротити можливі виробничі витрати і відшкодувати тим самим негативний вплив погіршення кредитної політики та погіршення кліматичних умов. 3. Високо кваліфікований управлінський персонал дасть можливість визначитись з напрямком руху підприємства з загостренням проблем екології.
Слабкі сторони 1. Віддалене управління 2. Сезонність виробництва 3. Лише рослинна галузь 4. Недостатньо ефективна система маркетингу та збуту 5. Зростання залежності від зовнішніх джерел фінансування 6. Виробничі потужності використовуються не на всю потужність	1. Через можливе збільшення ринків збуту та введення нових видів виробів можна розширити галузеву складову. 2. При удосконаленні організації структури управління можна досягнути використання виробничих потужностей на всю силу 3. Шляхом посилення позиції на ринку потрібно витратити гроші на маркетинг.	У даній ситуації необхідно згорнути свою діяльність або перепрофілювати її. Реінвестувати власні кошти в інші галузі виробництва. Підприємство має можливість залишитися на ринку лише у випадку злиття з іншою фірмою.

Джерело: власні дослідження.

До внутрішніх відносять: фінансова стратегія – відображає вибрану стратегію підприємством; тривалість фінансового циклу – один із основних факторів що впливають на формування грошового потоку, шляхом скорочення тривалості фінансового циклу, якого можна досягнути скороченням циклу дебіторської заборгованості та збільшенням періоду кредиторської заборгованості; необхідність інвестицій - підприємство часто змушене брати кошти в інвестиції і тому це часто призводить до збільшення вихідного

грошового потоку; система розрахунків – включає в себе як і вхідний грошовий потік такий(купівля сировини) так і вихідний (продаж продукції).

Отже, для більш досконалого аналізу факторів впливу на досліджуване підприємство проведемо SWOT-аналіз та дізнаємося, що саме впливає на підприємство та його рух грошових потоків. З даної таблиці можна зробити висновок, що на даному підприємстві є багато факторів які негативно впливають на рух грошових потоків такі як: віддалене управління, сезонність виробництва і т.д., тому на підприємстві існує проблема за якої в деяких періодах грошові потоки більше надходять, а в деяких взагалі вхідних грошових потоків немає і підприємство змушене звертатися до кредитування задля забезпечення усіх своїх розрахунків.

Також для більш досконалого управління грошовими потоками пропонується скласти Дерево-цілей, яке допоможе підприємству окреслити як найбільш ближчі цілі і методи їх досягнення так і більш пізніші цілі. Наведемо приклад на підприємстві ТОВ «Полонне-Агро» на рис. 3.1.

На даному дереві цілей ми можемо побачити основні цілі яких підприємство поставить перед собою в найближчі 3 роки, і виходячи з цих результатів фінансові менеджери можуть зробити висновки яку обрати стратегію управління грошовими потоками яка забезпечить найшвидше та ефективніше досягнення поставлених цілей.

Також широко розповсюдженими фінансовими документами які використовуються для організації та успішного управління грошовими потоками є: касовий бюджет, який включає в себе план надходжень та видатків грошових потоків, розробляється такий план на календарний рік з розкладом по місяцям; платіжний календар – короткотерміновий план вхідних та вихідних потоків.

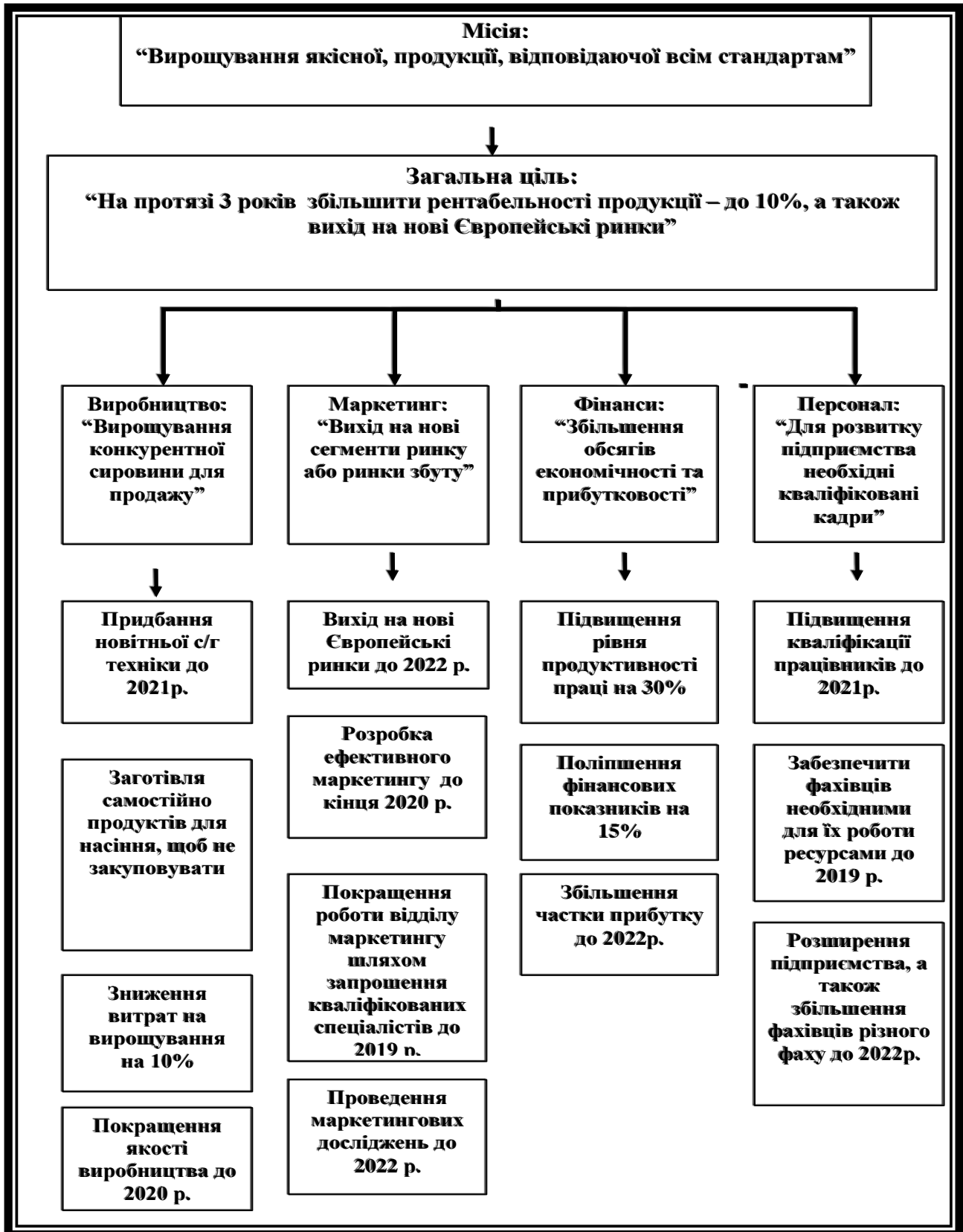


Рис.3.1 Дерево цілей ТОВ «Полонне-Агро»

Джерело: власні дослідження.

В платіжний календар входять 2 частини : витратна та дохідна, і служить він для упорядкування наявних коштів на підприємстві і майбутніх потреб в цих коштах і використовується як баланс на конкретну дату. Платіжний календар є ефективним і надійним інструментом при управлінні грошовими потоками і дає змогу оптимізувати і синхронізувати наявні і майбутні грошові потоки, забезпечити підприємство пріоритетністю платежів та забезпечити максимально можливу ліквідність грошового потоку.

Сучасний стан економіки України на внутрішньому ринку є основною проблемою підвищення ефективності підприємства та його продуктивної роботи на протязі довгого періоду часу. На даному етапі Україна інтегрується до світового товариства, тому важливо вивчати як саме керують грошовими потоками у всьому світі, щоб можна було ефективніше розпоряджатися своїми грошовими потоками.

На сьогоднішньому етапі залучення зарубіжного досвіду управління підприємством та формування його фінансових ресурсів є необхідною умовою для загального розвитку держави вцілому а також окремо кожного підприємства. Також для успішної інтеграції економіки України до світового товариства потрібно добре вивчити принципи формування і витрачання грошових потоків зарубіжних підприємств.

Світовий досвід показує – що саме грошові потоки є одним із найцінніших активів підприємства і потрібно використовувати хороший контроль, аналіз та ефективне управління ними.

Для того щоб запровадити дієву систему управління грошовими потоками на підприємствах, необхідно оптимізувати чистий грошовий потік та збалансованість руху коштів, синхронізувати їх формування. Якщо неправильно спланувати та управляти грошовими потоками, то це призведе до браку ліквідності, терміни оплати праці та за матеріали будуть порушені, погіршаться відносини з контрагентами, виникнуть додаткові зобов'язання перед банками та кредиторами.

Управління грошовими коштами полягає у вживанні необхідних заходів для підтримання належного рівня готівки для задоволення операційних та капітальних вимог і отримання максимального доходу за короткостроковими інвестиціями спільної готівкової грошової одиниці. Хороша програма управління грошовими коштами є дуже важливим компонентом загального фінансового управління господарської одиниці [11].

У світовій практиці сучасне управління грошовими потоками будується на таких теоретичних моделях, як модель В. Баумоля, модель Міллера – Орра, модель Б. Стоуна і метод імітаційного моделювання або статистичних випробувань.

Модель В. Баумоля базується на використанні оптимальної партії замовлення. Ця модель передбачає оптимізацію грошових коштів та їхніх еквівалентів шляхом поділу їх на дві частини – готівкові грошові кошти і високоліквідні цінні папери й опис механізму їх взаємної трансформації. Передбачається, що підприємство спочатку має достатній запас коштів, який і є джерелом для покриття витрат, всі вхідні грошові потоки перетворюються на короткострокові фінансові вкладення – цінні папери, як тільки залишок грошових коштів стає нижче встановленого рівня, підприємство починає продавати цінні папери до досягнення оптимального рівня залишку грошових коштів [12, с. 81].

Сутність моделі Міллера – Орра полягає у тому що потрібно використовувати якийсь страховий запас коштів для подальших можливих періодів в яких не буде вистачати коштів і можна буде розраховатися за рахунками цим запасом, і все визначається так, що мінімальна межа є на рівні страхового залишку то максимальна межа становить трьохкратний розмір від страхового залишку. Та повинні виконуватися такі умови:

- якщо рівень залишку коштів досягає верхньої межі і перебільшує її, то потрібно ці кошти швидко пустити в резерв, тобто фінансувати в короткострокові активи;

- коли залишок коштів наближається до нижньої то потрібно продати свою кількість короткострокових активів на потрібну суму для поповнення резерву[13].

Але хоча ці 2 моделі і є ефективними на зарубіжних ринках, з нею буде дуже складно впоратися на наших ринках, тому що ці моделі потребують стабільності фінансової системи і великих затрат коштів, що економіка нашої держави забезпечити не може.

Водночас вагомим заходом, який сильно впливає на управління та використання грошових потоків, є планування. Для ефективного використання фінансових ресурсів слід займатися плануванням. В Україні, планування почали активно замінювати прогнозуванням, тобто встановлювати показники-орієнтири, необов'язкові для виконання. Поряд із процесом прогнозування застосовується індикативне планування, тобто система необов'язкових для підприємства.

Світовий досвід стверджує що саме планування також успішно планує лише за стабільної економічної та політичної ситуації в країні, а тому реалізація саме цього методу управління в нашій державі є дуже складним через важку економічну та політичну ситуацію в країні.

Також вивчивши досвід управління грошовими потоками підприємств таких країн як Англія, Німеччина, Франція можна виділити 4 чинники які вони окреслюють найважливішими для формування грошових потоків а саме: ризиковість; фінансова гнучкість; податкова система; консервативне управління [14].

Також у світі поряд із теоретичними моделями є моделі для організації фінансів підприємства: англосаксонська, континентально-європейська та азійська.

Англосаксонська модель полягає у володінню однією людиною значною кількістю акцій, невтручанням держави та активним інвестуванням коштів у цінні папери.

Континентально-європейська модель характеризується також можливістю тримання однією особою значної кількості акцій але з можливістю додатку нових зацікавлених осіб для управління компанією таких як фінансові інституції, держава та профспілки.

Азійська модель – полягає у створенні “кейрецу” – це своєрідна основа яка є банком і утворення навколо нього інших фінансових інституцій, страхових компанії та виробничих підприємств.

Отже, світовий досвід управління та оцінки підприємства за своїми грошовими потоками має суттєві переваги порівняно з вітчизняним аналізом діяльності підприємства на підставі показників рентабельності та прибутковості. А також рекомендує використання таких джерел формування грошових коштів підприємств, як накопичення населення, кредити під власний капітал, кредити страхових компаній, що дасть змогу підприємцю залучити додаткове фінансування за рахунок особистих накопичень в умовах розвитку компанії.

Висновки до розділу 3

Доведено, що моделі управління зарубіжних країн є більш ефективними у сучасних умовах ринкової економіки і пропонується запроваджувати саме ці нові моделі та методи, але за рахунок нестабільної політичної та економічної ситуації в державі неможливо одразу перейти на ці нові моделі тому потрібно поступово вводити нові моделі в нашу систему управління, для того щоб подивитися які найбільш ефективно будуть працювати. Найбільш вагомими причинами поганого управління грошового потоку в сільськогосподарських підприємствах методом SWOT-аналізу, а саме необхідність більш кращого використання маркетингу та інших інноваційних методів.

ВИСНОВКИ

1 Встановлено, щодо сутності поняття «управління грошовими потоками» існує проблема розбіжності в підходах стосовно тлумачення даного поняття. Управління грошовими потоками – складний процес, що передбачає можливість вибору багатьох можливих методів і моделей для правильних управлінських рішень. Аналіз переваг та недоліків наявних підходів до управління грошовими потоками дав змогу виявити основні слабкі місця й вади та рекомендувати комплексний підхід, який урахував би тільки переваги зазначених підходів. Але передусім варто з'ясувати ситуацію, у якій знаходиться підприємство, а потім вибрати певні підходи. Перспектива подальших досліджень полягає у вивченні оцінювання ефективності управління грошовими потоками на підприємствах різних галузей.

2. Доведено, що моніторинг грошових потоків підприємств є однією з найважливіших складових частин загальної системи управління його фінансовою діяльністю. Воно допомагає відділу менеджменту на підприємстві вирішувати різноманітні поставленні перед ними задачі та досягати поставленої мети. Процес керування грошовими потоками підприємства проводиться в п'ять етапів. На першому – здійснюється конкретизація грошових потоків. На другому етапі управління проводиться загальний аналіз грошових коштів підприємства. На третьому етапі управління грошовими потоками здійснюється оптимізація грошових потоків.

3. Оптимізація грошових потоків являє собою складний процес з вибору найкращих можливих форм організації потоків на підприємстві з урахуванням важливих умов і особливостей провадження господарської діяльності. На четвертому етапі менеджменту грошових потоків відбувається планування можливих вхідних та вихідних грошових потоків. На п'ятому (фінальному) етапі управління грошовими потоками підприємства забезпечується процес продуктивного контролю за грошовими потоками.

4. Дотримання виконання усіх етапів управління грошовими потоками дозволить значно покращити структуру вхідних та вихідних потоків, а разом з тим – прискорити темпи розвитку підприємства. Загалом на вітчизняних підприємствах управління грошовими потоками проводиться на нормальному рівні, але все ж це не на хорошому рівні, який буму забезпечувати найкращі можливості для успішного ведення бізнесу. Тому у цілому, потрібно вводити нові моделі управління грошовими потоками задля забезпечення ще кращих результатів і покращення результатів підприємств, може призвести до загального покращення економічної ситуації в країні що зробить управління грошовими потоками ще легшим та кращим на різних рівнях.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Демчук Н. І. Євладенко А.Ю. Теоретико-методичні засади діагностики Фінансово-економічного стану суб'єктів господарювання: навч. посіб Київ 2010. 36–41 с.
2. Яструбецька Л. С. Грошові потоки в оцінці інвестиційного проекту: монографія. Львів ЛНУ ім. Франка. 2015. 101–109 с.
3. Бланк І. А. Фінансовий менеджмент : 2 видання . Київ. : Ніка Центр. 2004. 656 с.
4. Верба В.А. Проектний аналіз : навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2000. 322 с.
5. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <http://www.bank.gov.ua>
6. Циган Р. М. Стратегічне управління грошовими потоками: монографія. Київ 2015. 225с.
7. Бланк І. А. Управління активами: навч. Посіб. Київ НікаЦентр ; 2000. 720 с.
8. Артюх І. А. Значення та аналіз грошових коштів в умовах ринкової економіки. навч посіб. Харків. 2014. 256 с.
9. 1. Бланк І. А. Управління фінансовою стабілізацією підприємства: Київ Ніка-Центр. 2003. 158 с .
10. Білик М. Д. Фінансовий аналіз: навч.посіб. – Київ.: КНЕУ, 2005. 28 с.
11. Мова В. В., Семенова С. М. Комплексний і системний підходи при аналізі та формуванні грошових потоків підприємств. Ужгород. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Економіка». 2013. 15 с.
12. Мова В. В., Семенова С. М. Формування стратегії управління грошовими потоками на підприємствах водного транспорту. навч. посіб. Ужгород. Ужгородський університет. 2013. 112 с.
13. Шершньова З. Є. Стратегічне управління: підручник ; Київ : КНЕУ, 2014. 700 с.

14. Майборода О. Є Напрями управління грошовими потоками підприємства. монографія. Харків. : ХНУ 2017. 115 с.

15. Денисюк О. М. Фінансовий та стратегічний аналіз. монографія. Вінниця. Вінницький торгово-економічний інститут (філіал КНТЭУ) 2016. 201 с.

16. Бутинець Ф. Ф. Економічний аналіз: навчальний посібник. Житомир: Рута, 2008. – 680 с.

17. Васильченко З. М. Теоретичні основи управління грошовими потоками банку. Економіка. *Вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка* Проблеми економічного становлення. Вісник № 1. 2010 с. 125-128

18. Мних Є. В. Економічний аналіз діяльності підприємства: підручник : Київ. Нац. Торг. Ек. Ун-т, 2008. – 514 с.

19. Старостенко Г. Г., Мірко Н. В. Фінансовий аналіз: навч. посібник – Київ.: Центр навчальної літератури, 2006. – 224 с.

20. Шеремет О. О. Фінансовий аналіз: навч. посіб. Київ. : Кондор, 2009. 196 с.

21. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення: 01.12.2020).

22. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» Наказ Міністерства фінансів України від 27.04.2000 р. № 92. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00> (дата звернення: 01.12.2020).

23. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» Наказ Міністерства фінансів України від 19.01.2000 р. № 27/4246. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00> (дата звернення: 01.12.2020).

24. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99> (дата звернення: 01.12.2020).

25. Швець В. Г. Теорія бухгалтерського обліку: навч. посіб. – 4-те видання. перероб. і доп. Київ.: Знання, 2015. 572 с.

26. Амортизація основних засобів. iFactor. URL : <https://i.factor.ua/ukr/journals/nibu/2017/november/issue-94/article-32188.html> (дата звернення: 01.12.2020).
27. Амортизація нематеріальних активів. Вісник. 2018. № 22 URL : <http://www.visnuk.com.ua/ru/publication/100008175-amortizatsiyanematerialnikh-aktiviv> (дата звернення: 01.12.2020).
28. Єрмошкіна О. В. Система управління фінансовими потоками промислового підприємства: автореф. кон. наук: Донецьк. 2009. 31 с.
29. Єпіфанова І. Ю. Вхідні та вихідні грошові потоки підприємства як економічна монографія. Вінниця. 2013. 247–249 с.
30. Єрешко Ю. О. Сутність грошових потоків підприємства як економічної категорії навч. посіб. Київ., 2011. 39–43 с.
31. Перловська Н. В. Вдосконалення аналітичного інструментарію моніторингу управління грошовими потоками підприємства. навч. посіб. Київ., 2008. 115–117. с.
32. Демківський А. В. Гроші та кредит : навч. посіб. Київ. : ДАКОР. 2007. 528 с.
33. Грошові потоки (Cash Flow): аналіз, моніторинг та контроль. URL : <https://cash-flow.com.ua>(дата звернення: 01.12.2020).
34. Мартякова О. В. Грошові потоки в системі управління фінансово-господарською діяльністю підприємства. монографія. Донецьк. 2007. 158. С.
35. Терещенко О. О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання : навч. посіб. Київ. : КНЕУ, 2003 554 с.
36. Клименко О. В. Теоретичне визначення та класифікація грошових потоків підприємства. монографія. Донецьк. 2013. 197 с.
37. Школьник І. О. Фінансовий менеджмент : навч. посіб. Суми, 2014. 42 с.
38. Пінчук С. С. Управління та оптимізація грошових потоків на підприємстві як передумови його ефективної діяльності. навч посіб. Київ: ДЕДУТ. 2012. 185–189. с.

39. Барабаш Н.С. Аналіз грошових потоків у системі фінансового менеджменту підприємства. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2010. с. 164–167

40. Кошельок Г.В. Основні фінансові фактори впливу на грошові потоки підприємства. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Серія «Економічні науки». 2016. с. 48–51

41. Державна служба статистики України. URL : <http://www.ukrstat.gov.ua>(дата звернення: 01.12.2020).

42. Міністерство Фінансів України URL : <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/budget/gov/2020/>(дата звернення: 01.12.2020).